

”I Mali och Algeriet kämpar vi mot grupper som vi stöder i Syrien”

Intervju med Alain Chouet, f d ansvarig för säkerhetsfrågor inom den franska säkerhetstjänsten DGSE, publicerad i veckotidningen Marianne 18 januari.

Av Régis Soubrouillard, Marianne, 18/1-2013

Vem är Mokhtar Belmokhtar, ledaren för gisslantagarna?

Mokhtar Belmokhtar var välkänd på 1990-talet eftersom han höll på och prasslade med GIA (Groupe islamiste armée, en islamistisk grupp under det algeriska inbördeskriget de åren), innan han övergick till alla sorters ”business”, framför allt med cigaretter något som ledde till att han kallades ”Monsieur Marlboro”. Men han höll också på med japanska varor och med vapen och sedan med knark under den period då knarkhandeln först rörde sig från Sydamerika till Nordamerika och till sist mot kustområdena i Afrika. Allt handlade om tre gränzoner mellan Mauretanien, Algeriet och Mali. Det rörde sig om den grova brottsligheten. När GIA tvingades lämna norra Algeriet på grund av repressionen där började han framträda under den Gröna fanan på grund av att det ser bättre ut att säga ”jag är en framträdande islamistisk aktivist” än att säga ”jag håller på med stora affärer”. Han var oljekungen i denna region ända tills andra namn som Abou Zeïd slog sig ned i samma område. Något som ledde till en hel del konflikter. Till exempel när det gällde de båda unga fransmän som hållits som gisslan och blev dödade i Niger rörde det sig som om en konflikt mellan Mokhtar Belmokhtar och Abou Zeïd. Gisslan åt den ene fick betala priset för den andre, för det rörde sig om deras främsta inkomstkälla. De är mer intresserade av stålar än någon islamistisk revolution.

En del kommentatorer talar om den dubbla roll den algeriska säkerhetstjänsten ska haft när Mokhtar Belmokhtar tog sig uppåt inom den islamistiska rörelsen?

DGSE har samarbetat mycket med den algeriska säkerhetstjänsten med olika tekniska hjälpmedel från slutet av 1990-talet till början av 200-talet. Jag tror inte på tesen om att det skulle handla om någon sammansvärjning. Men det ska också sägas att algerierna inte visade någon större entusiasm för att jaga honom. Det finns flera skäl till det. Säkerhetstjänsten i Algeriet var snarast nöjd med att jihadisterna övergav norra Algeriet och höll till i landets södra delar. I vetskap om att de skulle få svårt att komma åt ”odjuret” var de mer intresserade av att hålla tillbaka det. Jag anser också att en del aktörer på den algeriska scenen var inblandade i affärsverksamheten. Ett slags modus vivendi upprättades. Problemet med den politiska klassen i Algeriet är att den är ytterst splittrad i dessa frågor. Frågan om efterträdare till Bouteflika är alls inte avgjord. Det finns ingen given efterträdare och var och en bland politiker och militärer, som ofta flyter samman, iakttar en extrem försiktighet. Det leder till en viss passivitet.

Fanns ett läge då han övergick till en mer aktiv form av terrorism?

Nej. Han konkurrerade kort och gott med andra aktörer som åberopade sig på jihadismen och han slog in på den vägen. Men jag tror inte att han skulle vara någon övertygad salafistisk jihadist. Han är och förblir inblandad i organiserad brottslighet. Nyligen blev han utkastad ur AQMI (Al Qaida i Maghrebregionen) på grund av att han ville vara mer Kalif än Kalifen själv, i synnerhet då Abdelmalek Droukdel som inte längre har något ställning i norra Algeriet. På sistone har Mokhtar Belmokhtar varit helt isolerad och den senaste operationen innebär att han åter är uppe i sadeln. Han

utgör ett hot mot Abou Zeïd som kört fast i problemen i Mali.

Var gasfyndigheten i In Amenas speciellt hotad?

Den ingick inte bland de mest hotade. Mokhtar Belmokhtar och Abou Zeïd befann sig långt mer söderut. Gasfältet var relativt väl skyddat av den algeriska armén men eftersom inget hänt de senaste 15 åren var kanske armén inte särskilt vaksam. Det handlar snarare om en plats där man inte väntade sig att något skulle hända. Gränsen till Libyen ligger också rätt långt bort.

Hur förklarar du denna operation: finns det ett samband med attackerna mot Gaddafi eller insatsen i Mali?

Jag tror inte det finns något samband med den franska insatsen i Mali. Man sätter inte i gång den här typen av aktioner utan förberedelser. Det gäller att skaffa folk och utbilda dem. Jag ser alls inget samband med den franska insatsen, även om den ger den en viss profil.

Vad anser du om Algeriets militära insatser som utsatts för en hel del kritik, i synnerhet på ledande håll i de länder vars medborgare ingick i gisslan?

Det är sant att det förekommit åtskillig kritik men jag förstår inte hur man skulle ha kunnat agera annorlunda. Det finns inte mycket att förhandla om med den här sortens kamikaze-grupper. Och som vanligt lägger algerierna, precis som ryssarna, inte fingrarna mellan. Det handlar om länder där det nationella intresset tar över alla särintressen. Vad gäller frågan om franska elitstyrkor hade varit mer kvalificerade för denna sortens insats är det svårt att ge något bestämt svar.

”Räddningsoperationen” för Denis Alex [fransk gisslan som nyligen dödades] i Somalia talar inte för det. Att frita gisslan med våld handlar alltid om något som har 90 procents chans att misslyckas. Gärningsmännen är alltid närmare gisslan än räddningsstyrkan. Och när det då handlar om 600 i gisslan!

Algeriet har tillkännagett att man stänger sina gränser. Vad innebär det?

Det är rena skämtet! Hur ska man kunna stänga gränser på över 150 mil. De kan intensifiera den elektroniska övervakningen eller sätta in mer materiella resurser men det är omöjligt att göra den gränsen helt tät.

Vad anser du då om insatsen i Mali?

Den måste gå snabbt till väga. Mali är varken Afghanistan eller Irak och än mindre något Vietnam. Islamisterna är inte som fisken i vattnet som talibanerna varit i Afghanistan. Det handlar inte om samma terräng, det är inget bergskrig, något djungelkrig eller något stadskrig. Städerna i Mali utgör inga säkra tillflykter. Jag anser att insatsen hittills skötts ganska bra. Jag är ganska optimistisk när det gäller möjligheterna att slå tillbaka de jihadistiska grupperna. Däremot tror jag att det kommer att försvinna ut i terrängen och återkomma senare.

Det talas redan om ett Sahelistan med risk för destabilisering av hela västra Sahelområdet ...

Det handlar inte någon konflikt med det historiska Al Qaida och heller inte om någon konflikt där västregimer stöder olika arabregimer. Jag anser att det mer handlar om en lokal problematik med rötter i grov brottslighet, att skaffa sig intäkter på lokal nivå. Om Ansar dine eller andra grupper förklarar sig vara islamister beror det på att MNLA eller självständighetsrörelsen bland tuaregerna

är sekulära rörelser. När jihadisterna återkom från Libyen var tuaregernas självständighetsrörelse redan på plats och det krävdes något som kunde överträffa MNLA och då blev den religiösa förankringen användbar.

Får man inte intrycket av de olika konflikterna, att det kommer att mer och mer handla om att ta itu med olika terroristiska problem?

Det är fullt möjligt. Men Väst agerar inte helt konsekvent i den frågan. I Mali kämpar vi mot islamistiska grupper som vi stöder i Syrien. Den politiken är svårförståelig. Det är därför som jag motsätter mig ett ingripande i Syrien, sedan länge har demokraterna fått maka sig undan för islamister stödda av Qatar och Saudiarabien.

Vilka är banden mellan Qatar och Saudiarabien och olika lokala islamistiska grupper?

Vi har inga bevis för att Qatar finansierar dessa grupper och det går heller inte att få fram sådana bevis, men alla är mer eller mindre säkra på att så är fallet. Hur som helst är detta det enda Qatar har att komma med och man befinner sig i direkt tävlan med Saudiarabien när det gäller stödet till islamistiska grupper. Det handlar om vem som har mest pengar att bidra med. Emiren av Qatar kom till Gaza med 400 miljoner dollar i fickan, Saudiarabien hade 40 miljoner. Och alla är mer eller mindre medskyldiga där. Vi upprörs över bristen på demokrati i Tunisien eller på annat håll, men inte över läget i Saudiarabien eller Qatar. Problemet ligger framför allt på vår sida, vi ger oss in i konflikter mot islamistiska grupper som till en del finansieras av länder som vi betraktar som våra bundsförvanter ...

Översättning: Björn-Erik Rosin